

Qui educa a qui? Desaprendre per educar

Published by [Interacció](#) [1] on 04/09/2018 - 10:04 | Last modification: 05/02/2026 - 14:20

[Eulàlia Bosch](#) [2] | [Eumo editorial](#) [3]

La pregunta és àmplia. Es qüestiona el mateix sentit d'educar i tots els camins possibles. Quin és l'objectiu, quines les fonts i quin el motor? I més concretament, quin pot ser l'entorn més idoni i quines les experiències culturals que ens eduquen al llarg de la vida?

Fomentar **el coneixement del món mitjançant la creativitat**, a més de contribuir a **una mirada crítica, diversa i reflexiva** són objectius compartits tant per l'àmbit cultural com per l'educatiu. Aleshores, **per què sovint es treballen en paral·lel, si cultura i educació formen part d'un mateix bastió social?**

Troblem departaments d'educació per una banda i de cultura per l'altra, escoles i biblioteques, centre cívics i museus. Són només exemples de binomis que reflecteixen aquesta divisió.

ja no es tracta només d'un problema entre ministeris; avui hi ha un important embolic conceptual creat per aquella separació que cal anar desfent; i desfent és, sovint, més complicat i requereix més temps que no pas fer quelcom nou.[\[1\]](#)

Així il·lustra [Eulàlia Bosch](#) [4] l'embull entre ambdós àmbits, en una entrevista amb [Gemma Carbó](#) [5] que figura a “[L'Assignatura pendent: converses sobre educació, política i cultura](#) [6]”.

[Eulàlia Bosch](#) [4], **comissària d'Interacció 18** [7], ens ofereix algunes pistes sobre els lligams perduts entre cultura i educació al llibre “[Qui educa a qui? Històries breus de llarga durada](#) [8]”. L'objectiu d'aquesta publicació és **desfer imaginaris i prejudicis** castradors, **desfermar estructures preestablertes** llargament arrelades sobre els significats i processos bàsics de l'aprenentatge, i **refer al mateix temps els lligams entre cultura i educació** des de noves perspectives.

Visita educativa al [Metropolitan Museum of Art](#) [9] (1924)

Com hauríem de redefinir la relació entre educació i cultura?

Una de les vies que proposa Eulàlia Bosch per resignificar el vincle entre educació i cultura és **que les institucions educatives es trobin amb les institucions culturals** del seu entorn més proper. A més planteja que “l'encontre fluid entre els àmbits que avui coneixem com a educació i cultura podria (i hauria de) facilitar eines per afrontar la por de viure, una dimensió sempre present en la història de la humanitat, que avui es manifesta àmpliament i obertament; podria (i hauria de) generar confiança i esperança.”^[ii]

La separació de les àrees educatives i culturals en les polítiques públiques es va originar el 1959 amb el primer ministre de Cultura francès, [André Malraux](#) [10]. Malgrat tenir els seus [defensors](#) [11], cada vegada són més les veus que plantegen justament la necessitat d'aglutinar els agents educatius i culturals, començant per l'administració. Pel que fa a l'àmbit català, [Josep Ramoneda](#) [12] ja va dir, el 2006:

Catalunya necessitaria un gest clar en aquest sentit, i **la creació d'una macroconselleria d'Educació, Comunicació i Cultura** seria un senyal extraordinàriament expressiu. L'educació, la comunicació i la cultura són, per aquest ordre, els elements **configuradors del nivell cultural d'una ciutat**. Jo crec que **estimular la curiositat** —insisteixo, en el sentit fort de la paraula— és un element determinant **per provocar el desenvolupament cultural**.^[iii]

Però, què pot portar a relacionar entorns educatius amb espais pensats per a la cultura?

Pensar en un encontre fructífer entre les instàncies culturals i educatives és també afavorir un entorn adequat, unes condicions propícies. En aquest sentit, Bosch cita a [Jack Steinberger](#) [13]: “**Crec més en les circumstàncies que en els genis.**”^[iv] A més, **tots estem cridats a contribuir a aquesta trobada**, no tan sols les institucions. [L'entorn és col·lectiu](#) [14] i el fem entre tots. El carrer, és a dir **l'espai públic, és un veritable agent educador per a tothom** i és per això que arquitectes com [Itziar Gonzalez](#) [15] centren el focus en [reconfigurar la creació de l'espai](#) [16] a través de la participació ciutadana, cada vegada estesa a [més àmbits](#) [17].

Les polítiques culturals i educatives, doncs, s'han d'entendre com a intervencions que afavoreixin tant les circumstàncies ideals com la ciutadania activa i participativa, a través del lliure intercanvi d'idees basat en els drets humans i les experiències que garanteixin oportunitats per a l'[educació al llarg de la vida](#) [18] del conjunt de la societat. **Tothom és capaç de fer aportacions valuoses si integra una actitud crítica en línia amb la consciència cívica**, tant en l'esfera privada com en la pública. Tal com va dir el pedagog americà [TheodoreSizer](#) [19]:

'El test definitiu d'una bona educació és allò que un fa habitualment quan ningú no el mira.' Perquè, a més de drets, cadascú té el deure i el repte d'educar-se —a més de conèixer-se— a si mateix.^[v]

Malgrat tot, Bosch assenyala que **“la sorpresa i la seducció que alimenta la curiositat no és una cosa que es pugui circumscriure a cap àmbit determinat”**^[vi]. És per tant el **desig**, veritable motor del coneixement i nexa profund entre cultura i educació, que habita a tot arreu, en tots els temps i espais; és una de les claus a l'hora d'adquirir un cert grau de **llibertat**, d'una banda, i el gaudi d'**aprendre per saciar la curiositat** de l'altra. El seu objectiu és **“distingir i fer jugar a favor propi el passat, present i futur, els diversos temps en què s'inscriuen, moltes vegades sense ordre ni concert, la necessitat de protecció i el desig d'autonomia.”**^[vii] Bosch justifica així la necessitat de conduir el desig a través de la troballa, en comptes de preuar l'acumulació d'informació, ja que **“no té cap sentit fer virtut de la compilació exagerada i no del plaer de la descoberta”**^[viii].

[Museum Hack](#) [20] a la National Czech Slovak Museum and Library ([NCSML](#) [21])

Fer realitat tots aquests vincles que apuntem és responsabilitat del conjunt dels agents educadors i culturals, que som totes les persones. Es tracta d'una tasca compartida i Eulàlia Bosch ens repta a assumir-la conscientment, des de tots els àmbits i sense embuts:

Digues en veu alta el que has imaginat quan vulguis que l'educació [i la cultura] deixi de ser un tema en mans dels experts. Simplement intenta-ho.[\[ix\]](#)

“[Qui educa a qui? Històries breus de llarga durada](#) [8]” és, en definitiva, un ampli repertori de pensaments sobre l'educació, on conflueixen diverses idees entorn dels processos educatius, des de les més universals a aquelles més concretes. S'hi reflecteixen exemples i casos que ajuden a entendre quin és el significat de l'educació i quin paper hi juga la cultura en aquests processos d'aprenentatge que ens acompanyen a tot arreu i durant [tota la vida](#) [18].

Enguany, a [Interacció 18](#) [22] debatrem sobre l'essència i l'estreta **relació entre educació i cultura**. D'ara endavant, per la comunitat virtual d'Interacció circularan propostes que estimulin el debat entorn els seus temes, pensant en les diferents realitats locals i globals. Com sempre ho farem amb l'objectiu d'oferir-vos recursos, perquè els compartiu, els comenteu o us animeu a afegir-ne de nous. **Esteu tots convidats a**

participar-hi!

Podeu consultar aquest [llibre](#) [8] al [Centre d'Informació i Documentació](#) [23]

[Inicieu sessió](#) [24] o [registreu-vos](#) [25] per a enviar comentaris

[i] Eulàlia Bosch, a "L'Assignatura pendent. converses sobre educació, política i cultura", de Gemma Carbó, p.183.

[ii] Ibíd. p. 189.

[iii] Josep Ramoneda, "[Nous accents 2006](#) [26]".

[iv] Eulàlia Bosch, "Qui educa a qui? Històries breus de llarga durada", capítol "Pot tenir fills la lluna?", p. 28.

[v] Ibíd. capítol "Pot ser? Potser...", p.117.

[vi] Ibíd. capítol "El petó", p. 59.

[vii] Ibíd. capítol "Protecció i autonomia", p. 22.

[viii] Ibíd. capítol "Les matemàtiques i els pirates", p. 54.

[ix] Ibíd. capítol "Ciutadans i experts", p. 34.

Tags: #interaccio18

Tags: educació

- [27]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/CIDOC/blogs/2018/qui-educa>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <http://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-search.pl?q=au:%22Bosch,%20Eul%C3%A0lia%22>

[3] <http://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-search.pl?q=pb:Eumo,%20>

[4] <http://eulaliabosch.net/>

[5] <http://interaccio.diba.cat/members/carborg>

[6] http://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=45453&query_desc=kwl%2Cwrdl%3A%20Assignatura%20pendent

[7] <http://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2018/interaccio18-programa>

[8] <http://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=45949>

[9] <https://www.metmuseum.org/>

[10] [https://fr.wikipedia.org/wiki/Minist%C3%A8re_de_la_Culture_\(France\)](https://fr.wikipedia.org/wiki/Minist%C3%A8re_de_la_Culture_(France))

[11] <http://www.abc.es/cultura/abci-necesario-ministerio-cultura-independiente->

educacion-201610091812_noticia.html

[12] https://ca.wikipedia.org/wiki/Josep_Ramoneda_i_Molins

[13] https://ca.wikipedia.org/wiki/Jack_Steinberger

[14] <http://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2018/tribueduca>

[15] https://ca.wikipedia.org/wiki/Itziar_Gonz%C3%A1lez_i_Vir%C3%B3s

[16] <https://www.youtube.com/watch?v=Mh1JfJCKBA>

[17] <http://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2018/participacio-cultura>

[18] <http://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2018/dret-educacio-tota-vida>

[19] <https://desdemitonel.wordpress.com/2011/05/01/otra-escuela-es-posible/>

[20] <https://museumhack.com/national-czech-and-slovak/>

[21] <http://www.ncsml.org/>

[22] <http://interaccio.diba.cat/set/all/list?topic=5022>

[23] <http://www.diba.cat/web/cerc/cidoc>

[24] <http://interaccio.diba.cat/>

[25] <http://interaccio.diba.cat/form/alta-comunitat>

[26] http://www.bcn.cat/plaestrategicdecultura/pdf/Opinio_JosepRamoneda_CCCB.pdf

[27] <https://interaccio.diba.cat/node/7616>